

అభినవసరస్వతి

[మాసపత్రిక]

నాగరఖండ స్వర్ణకారవ్యవహారాది బహుగ్రంథకర్తయగు

జానపతి పట్టాభిరామశాస్త్రిచే

[బయిరింపబడుచున్నది.

గుంటూరు.

189

సంపుటము { 1942 వం జులై నెల 15వ తేది } సంచిక
34 { 4

విషయములు

౧. కృతివిమర్శము
౨. రాజనూయము
౩. వడ్డూరుకట్టప్రశస్తి
౪. శ్రీకృష్ణదేవరాయలు
౫. శ్రీనరాయణధార్మికయువజనసంఘము
౬. భరణఖండ ప్రశస్తిపరిశీలి
౭. ఆంధ్రయోగవాసిష్ఠము [13-16 పుటలు] మద్దూరి సాంబయ్యగారు
౮. ఇల్లాలు [141-144 పుటలు] చంటు లక్ష్మీకాంతరావుగారు
౯. గురుచరితము [63-66 పుటలు] సంపాదకరణము

చందానిర్ణయము సంవత్సరమునకు

ప్రధానాధికారులకు	రూ 25 0 0	సహాయకులకు	రూ 5 0 0
పాఠకులకు	10 0 0	చందాకారులకు	రూ 5 0 0

Printed at the Chandrika Press, Guntur,
and published at Guntur by the Editor, Astavadhani
Janapati Pattabhirama Sastry,
author of Nagarakhanda, Swarnakaravyavaharam
etc., etc.

రాజపోషకులు.

శ్రీమంతు, రాణి అదిలక్ష్మి దేవమ్మ బహదరుగారు,

గవ్యాంశంస్థానము.

ప్రధానపోషకులు.

- ౧ శ్రీశ్రీ జగద్గురు, అభినవోద్ధండ విద్యాశంకరభారతి
స్వాములవారు, పుష్పగిరి
- ౨ తంగడ నరసింహారావుగారు, కరణము, మోర్జంపాడు.
- ౩ ఆర్. రామారెడ్డిగారు, దైవముడిన్నె.
- ౪ రాజా నురభి వెంకటరత్నంబ బహదరుగారు,
రాణి, ఆఫ్ జటపోలు, కొల్లాపురము
- ౫ శ్రీశ్రీ లక్ష్మీనరసింహస్వామివారు, యాదగిరి.
- ౬ రాజా రఘునందనసింగుగారు, నెల్లుట్ల.
- ౭ శ్రీశ్రీ జగద్గురు సచ్చిదానందాభినవశంకరభారతీస్వాములవారు,
హంపి.

పోషకులు.

- ౧ జాగర్ల మూడి కుప్పస్వామినాయుడుగారు, కారంచేడు.
- ౨ రాజా కందుకూరు బాలసూర్యప్రసాదరావు బహదరు
జమీందారుగారు - దేవిది
- ౩ తాండ్ర వెంకటకృష్ణారెడ్డి దేశముఖుగారు, బభవాపురము.
- ౪ లింగాల రంగారెడ్డి దేశముఖుగారు, గణపురము.
- ౫ చావలి నరసింహావధానులుగారు, బట్టలమిల్లు మేనేజరు,
సికింద్రాబాదు.
- ౬ రామచంద్రారెడ్డి దేశముఖుగారు, ఇసునూరు.
- ౭ వైద్యరాజ దంటు సుబ్బావధానిగారు,
శ్రీతిరుమల శ్రీనివాస త్రిలింగమహావిద్యాపీఠము - బెజవాడ

30 JUL 1942

ఆ భి న వ న ర న్యుజిత

సంపుటము }
38

చిత్రభాను సం॥ ఆషాఢమాసము
1942 జూలై 15 తేది

సంచిక ౪

—* కృ తి వి ము ర్శ ము *—

—* చేతావనిఖండనము *—

రచయిత విద్యాక కావ్యశీర్ష మద్వలవల్లి సుబ్రహ్మణ్యకాస్త్రిగారు. వీరు కవితావిసోదము పెండిరాయచారము కవితారచన మొదలగు ననేకగ్రంథముల రచించి యున్న సత్కవులు. కవిత్వము గంభీరము రసవంతము. ఈవిషయము వారి కవితా రచనలోని దిగువపద్యము తెలిపెడిది.

మ కవితాకన్య మనింటి యాడుపడుచా? కాకున్న నిల్లాల? లే
క వశంబందున నుండు వాగవధువా? కా దిట్టులకా పూర్వసం

భవమందుంగల పుణ్యలేశమున సంప్రాప్తించునే కాని మా

నపుఁ డెన్నే విధులం దపించినను జెంతంజేర దొక్కింతయుకా.

ఇట్టివీరువరిపత్రముండే యుదాహరించిన '1943లో' గృతయోగము రాను, కలి యుగము పోదు' అను పెద్దయక్కరములే యేకస్పృంధసారాంశము. చేతావని భాష దోహద భర్తవోహ చరిత్రాశీతము. యగభీమానమునుగూర్చి యందుఁ దప్పులెక్క జేయఁబడినది. తొలుతటి గ్రంథములలోని త్లోకముల కలలు మార్చఁబడినవి. ఇట్లే మఱులోనున్న సప్తయః దీసికొనిపోయి కృత్తికలోఁ ద్రోసియు 1943 ఆగష్టు 1 (స్వభాను సం॥ ఆషాఢ బ ౧౫) పట్టు నల్పమైన మార్గగ్రహణమును కౌగిలక బదిలీ పెట్టి యంధకారబంధురమగు నఖండగ్రహణముని యభూతకల్పనచేసియు నపాగములు ప్రాసీయుఁ జేతావనిగ్రంథకర్త పండితుల మెండుగా దూషించియుండ ఖండించి వానిని కాస్త్రిగారు సత్యవిషయమును జగమునఁ జాటివండుటకు సర్వమును సంతోషించుటయే కాక సాష్టాంగనమస్కారములుగూడ ననుర్పించవలసియున్నది. చేతావని చేసినవారు రాజనారాయణజీ పట్నాచార్యుగారు. హిందీలో నున్న దాని కాంధ్యానువాదములు 1 వంకాయలపాటి లక్ష్మీనారాయణగారును 2 వడ్డాది వీరరాజసిద్ధాంతిగారును. మొదటిది గుంటూరుజిల్లా, ఉన్నన హనుమన్నిలయమువారును రెండవది రాజమండ్రి చగదాల నుండరముగారును బోకటించిరి. వడ్డాది వీరరాజసిద్ధాంతిగారు స్వయముగాఁ గనిపెట్టితిమనికూడ వాగిసియున్నారు. అంతయుఁ గనిపెట్టినదేనో యనువాద ముఁజేయుచుఁ గంతయే కనిపెట్టికో గోచరముకాదు. ఉభయగ్రంథములును నుపక్ర మోపసంపరములలో నుద్దిగ నే యున్నయవి. 1943 జూలైలోఁ గలియుగమును గడముట్టించుదలఁచిన రాజనారాయణజీపట్నాచార్యుగారితో లక్ష్మీనారాయణ వీరరాజ సిద్ధాంతు లేకభవించి క్యాపారము నర్థవంతముఁ జేసికొనిరి.

దివ్యశబ్దార్థము మూర్ఖుఁడుగాని దేవతలుగారని చేతాపనికర్త సిద్ధాంతము. వ్యాకరణముని యందుల కేమీమో వాకొనియెను. దివి భవాః దివ్యాయని కుష్మ-
సాహిత్యవంతులకే నుబోధమై యది దేవతాశబ్దవర్ణానుబంధముగాఁ దీసికొనఁబడు
చున్నది. పైనఁ బ్రాకృత్యశబ్దములనుండి ప్రాచ్యవర్తితీవ్యశబ్దము లైవట్లు యత్రుత్వ
యనునచ్చి దివ్యశబ్దమునుండి దివ్యశబ్దముగుటను నుబహ్యశాస్త్రీగారు చూపెట్టి
చేతాపని వ్యాకరణజ్ఞానమును భిన్నభిన్నముం జేసివైచిరి. మరియు శాస్త్రీగారు
మనుష్యమాన దేవమానాదుల విషయమున పట్టాస్త్రీగారు వాగిసిన దంతయు సర
మాణముగా ఖండించి యదిమంతయు నవ్యకప్రళాపముగుట నందఱు నగవలచిరి.
వారాయణజీ పట్టాస్త్రీగారు వండితుల నందఱిని బడఁదిట్టి యుగములనే తలక్రిందుఁ
జేసెను. 1848లోనే పలుకెంచె గృతముగము పానురుల నందఱును ద్రుమపెట్టెను.
అట్టివాఁతయంతయు శాస్త్రీగారిచే సచిమాణముగా కతకః ఖండితము. భాగవ
తామలలోని శ్లోకములఁ దీసికొని స్వమతానుకూలమును సాధించుటకుఁ గాఁ
దద్యాభ్యాసకారులకు శ్రీధరాదులనుగూడఁ జేతాపనికర్త జ్యోతిశాస్త్రివాది జ్ఞానము
లేనివారని దూషించినవాఁడు. అట్టిపట్లఁగల యతని యజ్ఞానము నగవలచుచు తన
పూజ చెప్పఁదగినంత పని శాస్త్రీగారు సలిపియుండిరి. ఆ తనూపూజ యనువాదకులే
చెప్పుచుకో చేతాపనిమూలకారునిచేతనే చెప్పింతుఁడో కిప్పుముగాఁ దల్పి చేసిన
మోసమును జిన్నగాఁ దొలఁగించుకొందురుగాక. కానియో స్వభావసం॥ ఆహామా
వాస్య సమీపించుచున్నది. బ్రహ్మాండమైన గోమాణము పట్టక కలియుగము పోయి
కృతయుగము రానియ్యవచ్చు పృథిమనుష్యుఁడు బడితెలు పట్టుకొందురు. కలి
యుగాంతమునకు ఘనకారణముగా పట్టాస్త్రీగారు వర్తమానజనుల నడవడిని వరుస
పెట్టి చూపించిరి. కాని దిగువ పదములను దేవభాగవతాదులలోఁ దిలకింపకపోయిరి.
చూడుడు.

శ్లో. సర్వే స్త్రీవశగాః పుంసః, పుంశ్చల్యశ్చ గృహేగృహే,
తర్జనై ర్భర్జనైశ్చైవ స్యామినం తాడయంతిచ,
విద్యాసంబంధిభిస్సార్థం సంభాషాపి నవిద్యతే.
సర్వకర్మాత్మనూః పుంసో యోషితా మూఙ్గాయా వినా.
సత్యహీనా జనాస్సర్వే, సస్యహీనాచ మేదినీ,
ఫలహీనాశ్చ తరవోఽ సత్యహీనాశ్చ యోషితః,
క్షీరహీనా స్తథా గావః క్షీరం సప్సిరిచ్ఛతం. దే. 9 స్కం. 8౨.
ఇత్యాదిపదములఁ జూపెట్టి యిట్టిపదపడి యింకను గలిలోఁ గావచిత్కముగాని
సార్వత్రికము గాకుండుట శాస్త్రీగారు స్పష్టముచిరి. ఒక్క శాస్త్రీగారేయనలే?
కం. పొందుదురు స్థైర్యభావము బృందారకవర్ణ! ఎల్లదివిజులును
నిందితకర్మోత్సవతను సందేహములేక వర్ణసంకరకరులై. [బ్రజబుక్
(సాక్షిందనువోపురాణాంతర్గత నాగరఖండము)

ఇత్యాదివాక్యము లెన్నియో యున్నయవి. ఇందుఁజెప్పఁబడినట్లుగా నే కొందఱో యిట్లుటి ష్టేచ్ఛభావము పొందుచున్నను నందఱును నట్లుగట యగుచుట్టును. అందఱును నట్లుగటాటికే గలియుగాంతము కావచ్చును. అట్టి సితికి వ్యవధి యత్యంతము నున్నది. చేతావస్థనువాదకులలో నొకఁడై స్వయముగాఁ గనిపెట్టకూడ నున్న వీరరాజుసిద్ధాంతి గారు వీరభోగవసంతరాయలని తఱుగా నొకపేరు రక్తాక్షి నుద్భవించియున్న కల్కిమూర్తికి వ్యక్తపఱచిరి కాని రాయలనునది తెలుఁగువదనుగుటఁ బ్రాచీనసంస్కృతగ్రంథములలో నిట్టిపేరుండదని కాస్త్రీగారు స్పష్టపఱచిరి. వడ్డాదిసిద్ధాంతిగారు తమరు వీరరాజులగుటఁ దక్కల్కిమూర్తినిగూడ వీరభోగవసంత రాయలనుగా మాఱిచిరికాఁబోలు. ఎంతయుని వ్రాయుదును? ఇట్లే చేతావని చెట్ల తనము సంతయు మద్దులచల్లి నుబ్బివ్యూహకాస్త్రీగారు మంచిగా ఖండించిరి. మఱి కొందఱుపండితులును ఖండించియున్నవారు. కాని ఖండవములు కనుగొనకముందు కళవళవదినవారు కల రనేకులు. పామరులే కాదు భాగవతాదిప్రమాణసిద్ధముని పామరులు చలుకుపలుకులే పాటిగాఁగొని బాగుగాఁ గనుగొని చూడక పండితులు కూడఁ గొందఱు భ్రమపడెరి. అందఱిభ్రమలును సంతరించఁజేయు నీఖండన మొత్తయు లోకోపకారకము. అవగతభ్రమలుగాని యబ్బుపంఖ్యాకు లందఁడు నుందురుగాక. పందొమ్మిదివందలనఱవదిమాడుతో నందఱిభ్రమలును దీఱఁగలవు. ఈగ్రంథము వెల యెనిమిదణాలే. గ్రంథకర్తపేర నంద్రాలకుఁ గాని వావిళ్లవారికే గాని వ్రాసి కొనవలయును. అన్నిఁబుక్కు సాఫల్యము నది దొరకడిని.

— ♦ రాజసూయము ♦ —

శిష్టా సూర్యసారాయణకాస్త్రీగారు

పెండ్రుల సుబ్రహ్మణ్యకాస్త్రీగారి రాజసూయమునుగుఱిచి వివరితముగా వ్రాసియు న్నారు. రాజుల నందఱును జయించుట పూర్తియైనప్పటికే జేయఁబడు యాగమునకు రాజసూయముని పేరు... జయించినప్పటికే... వారినందఱు సాహ్సానించి సభచేసి యం దందఱుచేతను దన సార్వభౌమత్వము నంగీకరింపఁజేసి... సత్కరించిపంపుట విధి... శాంతముగాఁ బ్రజారంజకముగా దేశము పాలింపవలసిన సార్వభౌమున కిది యవశ్య కర్తవ్యము... ధర్మజ్ఞుఁడు వైదికకర్మానుకూలమైన రాజసూయము పురస్కరించుకొని... రాజుల నందఱు సమావేశపఱచి... సార్వభౌమత్వము స్థిరపఱచుకొని వారివలనఁ గర గ్రహణమొనరించి... సత్కరించి వారివారి దేశముల కనిపెను...

ధర్మజ్ఞుఁడు యజ్ఞమునం దెవరికిఁ దగిన కృత్యముల వారికి నియమించుచు ... జీతులైన రాజు లందఱును నమర్పించిన మణి భూషణ కాంచన వీనివీసాంబరా ద్యుప హారము లందుకొనుటకు దుర్యోధను నియోగించెను. ... దుర్యోధనుఁడు శకునితో ... 'రాజులొక మంత్రయుఁ బాండవపుత్రావముచే దహింపఁబడినది' అనిచెప్పి వాపోయెను ... భృతరాష్ట్రునితో "పాండవులు యావత్ప్రపంచమును జయించిరి, ఆం దర్జునుఁడు

తెక్కలుగలవాడు వినాగా నరుగుటకు నీలులేని యుక్తకురుభూముల జయించెను¹ అనిచెప్పెను... ఈహేతువుల బట్టి దిగ్విజయానంతరము రాజసూయము జరిగెనని స్పష్టముగాఁ జెలియుచున్నది...

దిగ్విజయ ముభయమనియు రాజసూయానంతరము దిగ్విజయము చేయుట విధియనియు...కాస్త్రీగారు వాయించున్నారు... రాజశక్తి లండలు నెట్లు కానుకలిచ్చిరి? ...యావద్దిగ్విజయమునకు జరాసంధవధ హాలాధారమైయున్నది. రాజసూయానంతరము ధర్మజుఁ డిరువదిమూడువత్సరములు ప్రపంచసామ్రాజ్యము నిందిప్రస్థము రాజధానిగా నేలెనిగి గ్రంథమునం దున్నది. పాండవు లరణ్యవాసముచేయుచున్నపుడు ధర్మజుఁడు భీమునితో “దిగ్విజయములూ మనచే జయింపఁబడినక రణముచే... ద్వేషమగలిగియున్న రాజులు దుర్యోధనుప్రక్కఁ జేరుదురు” అనిచెప్పియున్నాడు... ఇక దిగ్విజయ ముభయమని యెట్లుగలము?...కావున... ముందు దిగ్విజయ మైనదనియు నందు రాజు లండలు జయింపఁబడిరనియుఁ బిమ్మట రాజసూయమైనదనియు... ధర్మపడుచున్నది.

... బ్రహ్మర్షులతో రాజులతో నిండియున్న మహాసభలో ముందుగా నెవరిని బూజింపవలయునో యెఱుంగక ధర్మజుఁడు... ధర్మములు సాకల్యముగా నెఱింగిన భీష్మ నడిగినపుడు... మహర్షులకంటె మహర్షియు ధర్మార్థవిరులకంటె ధర్మార్థవిరుఁడు బలవంతులకంటె బలవంతుఁడు నగు కృష్ణుం బూజింపుమనెను... కృష్ణుం బూజించిన ...శిశుపాలుఁ డందుకాక్షేపించెను...నిందించుచు...పోవుమండ... ధర్మజుఁడు వలదని ... శిశుపాలుం బార్థిరించెను... సభనుండి లేచి శిశుపాలుఁ డావల నడుగుపెట్టుట తోడనే యతని సేనాపతి...స్వపక్షీయలైన రాజులఁ గూర్చుకొని...యుద్ధనన్నధ్వజై నిలిచెను. ఇక...యజ్ఞ కర్మసాగదు...అచ్చట యుద్ధము కాఁగూడదు...ప్రశాంతముగా యజ్ఞసమాప్తి గావలయును. శిశుపాలుం గడలేర్పిన నీచిక్కు లన్నియు విడిపోవును. కృష్ణుఁడందుఁ బ్రశాంతముగా గంభీరముగా నహేతుకముగా ...దుండగము లన్నియు నభాసమలకు వివరించి... చక్రముచే నొక్క పెట్టిన వాని శిరశ్చేదము గావించెను... చుట్టుప్రక్కల నిలిచియున్న మిత్రులు సేనాధిపతులు... దిగ్భిమఁజేంది చూచుచు బొమ్మలవలె నుండిరి. ధర్మజుఁడు... చింతించి వాని కుమారు నాశ్వాసించి చేదరాజ్యమునకు నభిషిక్తుం గావించి శిశుపాలునకు దహనసంస్కారము గావించి సోదరుల నాశ్వాపించెను...

...కాస్త్రీగారు శిశుపాలుశవమునకు దహనసంస్కారము చేయుటకై...కుమారున కొప్పురింపక తనసోదరుల నాశ్వాపించెనుటలూ హోమధికై యుండవచ్చునని సూచించుచున్నారు. ప్రాజ్ఞులారా! ఇంతటి రహస్యమును... భారతము నెంతలాగ్రీతగా విమర్శించి గ్రహించిరో చూడుఁడు...సోదరుల నాశ్వాపించెనుటలూ దహనాది కర్మ నిర్వహణమునకుఁ గావలసిన యావత్పరికరములు నమకూర్చి కుమారుచే ననుష్ఠకర్మలు చేయించుటగొఱకుఁగాని యతని శరీరమును యజ్ఞకుండములూ హోమము చేయించుటకుఁ గాదు. శిశుపాలకనయుండు బాలుఁడగుటచేతను దాని దీక్షితుఁడగుట స్వయముగా

సంస్కారము చేయింప నవకాశము లేమిని... తనసోదరుల నాజ్ఞాపించియున్నాడు...

శిశుపాలదంతవప్తులు దుర్మార్గులై నట్లు భారతభాగవతాది గ్రంథము లన్నియుఁ జెప్పుచున్నవి... శిశుపాలుడు కృష్ణ ద్వేష... నే కా...దు. లోకమున కపకార శతములు చేసియున్నాడు... చేసెనని కృష్ణుడే చెప్పియున్నాడు... ధర్మరక్షణార్థ మవతరించిన కృష్ణుడెన్నడో వారి వధించియుండవలసినవాడే కాని మేనత్తకొడు కనుకలంపుతో... సైరించి యూరకుండెను. రాజసూయములో నూరకుండుట కవకాశము లేదు. అపు డుపేక్షించినఁ గలవా మంతరింపదు. యజ్ఞధ్వంస మగును. కావున... వధించెను... దంధవప్తుఁడుగూడ శ్రీకృష్ణున కొక మేనత్తమూరుండు... ఇరువురు నేకీభవించియే కృష్ణుని ద్వేషించి... రి... వీరిని బారాణికులు హిరణ్యాక్షహిరణ్యకశిపు లతో రావణకుంభకణ్ణలతోఁ బోల్చిరి...

వ డ్దురు క ట్ల ప్రి శ స్తి.

—0—

తణుకుతాలూకా వడ్డురు శల్మచికిత్సకు మూలస్థానమని చిరకాలమునుండి ప్రితీతి గలిగియుండుట యాంధ్రలోక మెఱింగినవిషయమే. దానినిగూర్చి నేడు కొొత్తగా జెప్పఁదగినవిషయము లేకున్నను నాకుఱిని చికిత్సాసందర్భమున స్వయ మను భూతములగు కొన్ని విశేషములను జెప్ప సాహసిందితి.

చిరకాలమునుండియుఁ బ్రసిద్ధికెక్కిన పెన్మత్తనద్వంశజులగు బంగారురాజు గారు ప్రస్తుత మేతచ్చికిత్సాశ్రమప్రధానకార్యనిర్వాహకులు. వీరు పయ్యకొప్పిజ్ఞావృద్ధులు- విశేషానుభవముగలవారు- వీరి యల్లుండు కఠారి వేంకటరామరాజుగారు వీరికిఁ గుడిభుజ మువలె సహాయపడుచున్న యువకులు. సూర్యోదయము మొదలు సూర్యాస్తమయము వఱకు స్వతంత్రసాఖ్యము విడనాడి శాంతమూర్తులై విసుగుఁజెందక, యెడతెగకవచ్చు రోగుల వికలాంగములను సరిఁజేయుచు నొక్కనాఁడైనను దాతలనాఁటి ధర్మసూత్రము లను విడనాడక యీడెబ్బదియేండ్ల ప్రియమునఁగూడఁ దచేకదీక్షగఁ జికిత్సచేయు బంగారురాజుగారి కృషి పర్వనాతీతము- ఎత్తున కెత్తు బంగారము కరఁగించిపాసినను వీరి ఋణము లోకము తీర్చఁజాలదు. కాలము మాతినను బుద్ధులు మాతినను వేషభాషలు మాతినను నభిరుచులు మాతినను నిజవంశప్రతిష్ఠ పోకుండఁ బ్రాఁకులాడు నీరోదార గుణారత్నాకరుని, వీనుమైన ధనాపేక్ష లేక తనువాగ్ని శిరముగ్ని కర్మతత్త్వ మెఱింగి, తోడిమానవులలో వికలాంగుల మెకలితాంగులఁ జేయు నీ శ్రీ బంగారురాజుమహాశయని నితోధిక సంఘసేవాభివృద్ధికై సంపూర్ణాయురారోగ్యశ్రీలతో నకుంతదేహపటుత్వము నిచ్చి భగవానుండు సందక్షించుఁగాత !

విధిబలము చాలమి నంగవైకల్యముగాంచుచో వారలు ధనికు లైనను గాకున్నను దబ్బిబ్బుఁజెందుటయే కాక పాశ్చాత్యకళావ్యాకృష్టులై యాసుపత్తుల కేగి పేలు వెచ్చింపక మన భారతదేశమునఁ బ్రాచీనాయుర్యైదకళాసార మింకను నింకలే దనియు, మనవారిధీబల మన్నింట నపారమనియు గుర్తించి ధన్యు లగుదురుగాక ! అను

పరులలో సాధ్యముకాని శల్యచికిత్స బంగారురాజుగా కొక్క గోఘృతముచే సాధించుచున్నారు. అది గోఘృతమహిమ యనుటకంటె వారి యమృతహస్తవిశేషమే యని నాపరమవిశ్వాసము.

మన గోమాత భూలోకదైత్యమని మనవారు మఱవకుందురుగాక. గోఘృత మమృత మనియు దాని విలువ వ్యసాతీతమనియు గ్రహింతురుగాక. భారతదేశము సర్వకళాసమృద్ధమై యెందును లోపము లేక ప్రసరారుగాక!

పందలకొలది కుటుంబములు పడ్లుారు పచ్చమండఁ దగినసత్రిములు వసతులఁ జాలకున్నవి. బంగారురాజుగారు చేయుకృషి లోకోపకారకమనియుఁ దదభివృద్ధిలోకాభివృద్ధిదమనియు నెఱిగి యప్పట సతములు వసతులు శాశ్వతముగా సాగునట్లుదారధనశిలోక మెక్కుడుగ సాయపడుగాక!

— : పంచరత్నోపహారము : —

- క. రాజై లోకాద్యతికిం దేబోమార్తాండవంశదీపకుండై వి
భ్రాజితగుణుండై బంగా త్తా జీవద్ధూరుపురవరంబున నొప్పున్. 1
- ఉ. ఆతఁ డుపేక్ష లేక వికలాంగులపట్ల నొనర్పునేవ దు
ర్వాతము గ్రమ్ముటన్ విలుంగఁబడ్డ జనాభి కొనర్పునేవ దాఁ
జేతికొలంది గోఘృతముఁ జేర్చుచు నద్దుచుఁ గట్టునేవ వి
స్మితమనంబుతోఁ దలఁచి చెప్పనివాఁడు యృతఘ్నుడొగదా! 2
- మ. తనదేహంబు పరోపకారమునకున్ దా వంచు నర్పించి యే
పనియున్నన్ వెనుదీయఁబోక విమలస్వాంతుండు శాంతుండునై
ఘనదృష్టి వికలాంగులన్ గనుచు బలకష్టించు పెన్మత్సర
ద్వనవంశ్యాగ్రణి రాజచంద్రముండు బంగారాజు సంక్లాఘ్నుడొ
ఉ. చేతము పల్లవించునటు చేయుచు శల్యచికిత్స నిచ్చుటన్
దాతలనాటి ధర్మముఁ ను దప్పక జీవితమున్ గమించు నీ
నీతిపథానువర్తనుని నిర్మలచిత్తునిఁ బోషించుగాత మా
భూతనయామనోహరుండు పూజ్యుని బంగరురాజచంద్రునిన్. 4
- ఉ. ఈక్షితి నీమహర్షి జనియించినదాదిగ నేటిదాఁకఁ బ్ర
త్యక్షపుద్గవమా యనెడు ఖ్యాతికిఁ దావలమయ్యెఁ గాన రా
జా! క్షితి దేవ! యంచు విమలాక్షరపంక్తులఁ గీర్తిసేయ నా
యక్షరకోటిఁ జేర్చిలఁ గృతార్థుండ నైతి ధరాతలంబునన్. 5

వాజపేయయాజుల రామసుబ్బారాయఁడు,
స్నేహలతాకవిభాసంఘము - శ్రీ జటహోలుసంస్థానము.

— శ్రీకృష్ణ దేవరాయలు —

(ద్వితీయాశ్వాసము వెంకటరావుగారు)

మ. రిపుసమూర్జనమో కళాభరణమో శ్రేయస్కరాంధ్రీక్షమా
స్వపరిపాలనమో భుజవిభవమో సౌరభ్యలభ్యాంధ్రీకా
వ్యవటుత్వప్రసరంబో మాక్షికతులాభారంబో శ్రీకృష్ణరా
ణ్ణిపతీ! యీగుణరాసు లెందుఁగలవే నీకీర్తికా బాహ్రీముల్ ? 1

మ. చలనంబందని స్వాత్మగౌరవము స్వచ్ఛాంధ్రాభిమానంబు మీ
వలె దిగ్దంతుల కర్ణముల్ పగులఁగా వాయించె నేరా? జిదే
తెలుఁగుందేశము తెల్లనాయకుడనైతికా దేశభాషావళి
దెలుఁగే లెస్సని ధంకఁగొట్టితివికాదే! కృష్ణరాయాధిపా! 2

సీ. కొండవీటిరెడ్డికులనాయకుల ననే

కులను గత్తులబావిఁ గూల్చునాఁడు

బొబ్బిలిలో రావుబెబ్బులుల్ గర్జింప

నడలి బుస్సీ యంగలార్చునాఁడు

అనపోతరెడ్డి నూటాటునెత్తురు లెత్తి

పితృతర్పణముల నర్పించునాఁడు

ఖడ్గతిక్కన మెడకాయ గుట్టము నోటఁ

బట్టి ముంగిటఁ దెచ్చిపెట్టునాఁడు

తావక కృపాణతీక్షణధారావిభీతి

నశ్వపతికి గుట్టపువాత మలమునాఁడు

తెలుఁగుతలికడ్పుపంటలకా వెలుఁగువెలుఁగు

లింక నెపుడు కాంచెదమొ శ్రీకృష్ణరాయ! 3

మ. గనిలో నిగ్గు పదాటువన్నియల కాఁకల్తీరు బంగారుతో
ననువోపాళము తీపివెన్నెలరసం బాడించి మీకిచ్చిరో
పునుఁగుందావి నవోదనంబు మిరియంపుంబోళ్ళ కెట్లబ్బు మీ
యనవద్యాంధ్రీసుహృద్యపద్యరచనావ్యాపారపారీణతల్ ? 4

కా. ఆహా! నాఁ డలరాయచూరువిజయప్రాంతంభసంపాదితో
త్సాహంబంది “యడ్పిల్ల మామకపదాబ్జాతంబుఁ జేబట్టి దా
సోవా మృన్న తుమింతు” నంట విని వాఁడా నీభుజాపంజర
పూవాం బీధర నుండినంతవఱకుఁ బోకుంటి వ్రేల్వంచెనే! 5

సీ. భవదీయ పాండితీచ్ఛవి సత్కవీంద్ర స్వ
తంత్రదీప్తికి మూలమంత్రమయ్యె !

భవదీయ శౌర్యవైభవ మశ్వపతి గజ
పతులకు డొక్కలో బల్లెమయ్యె !

భవదీయ చండభానువిభూతి దాడిమై
మొండిబండల గుడిగండయయ్యె

భవదీయ విషమాస్త్ర జవధాటి భామినీ
జాలంబునకు గుండెగాలమయ్యె

భవ్య భవదీయ నవరత్న భాసమాన

భువనవిజయ సభాస్థలీపూర్వభాను

రూప శ్రీకృష్ణ దేవరాడ్భూప ! నీదు

పేరు, మనయాంధ్రీ రతనాలపేరు కాదె ?

6

మ. హితమై కీర్తినిధానమై విమలసాహిత్యామృతాస్వాద కా
శ్వతమై కన్నులపండువై పరంగు విభ్రాజత్కళోపాసనా
యతసాభాగ్యము చెట్టబట్టి సరితోడై మికభాషాపాణా
ద్యుతకీర్తిద్యుతి నిట్టి వెండిమహా మెండు గంటిమే భూవరా ? 7

ఉ. కొవెలవెంటి కుత్తుకల కూతలకూర్పులలోని నేర్పుల
చేవలుతీరి మెండుకొను చెందోవల దులదూగుతాపుల
నేపళ మైన కొంబసిడినిగ్గులుగుల్కు పదాటువన్నెల
గైవసముంబొనర్చుకొని కైతల నల్లితి వెంతవాడవో ! 8

కం. ప్రకటాంధ్రనైజగుణవర్ధకపద్ధతు లూతగొని ప్రతాపించిన నీ
సుకవిత్వరసక భాధాటికే జాలక మేము మర్కటించితి మకటా ! 9

శ్రీ సనాతనధార్మిక యువజనసంఘము..

(సింహావలోకనము)

ధార్మికమహోదయులారా ! ఒకపరి కనులదెఱచి పరికింపుడు. మన పురాతన
మహాన్నతస్థితిని నేటి మన దుష్ప్రస్థితిని నొకపరి బాగుగ విమర్శించుకొనుడు. నేటి
మనపరిస్థితి చర్చితాగ్నిమునుండి క్రిందఁ బడినవాని స్థితివలె లేదా ! ఆధ్యాత్మిక భౌతిక
వైజ్ఞానికార్థిక విషయములలో ... మన మానాడు...న్నతస్థితి నొందియుంటిమి.
భగవదాజ్ఞారూపములగు శ్రుతిస్మృతులచే విధింపఁబడిన వర్ణాశ్రమధర్మముల నత్యాదర

మొత్తో ననుసరించుచుబరస్పర సౌహార్దముతో మెలంగుచు...ంటిమి. నేడో ! అత్యంత విపరీతస్థితి నొందితిమి. ఆధ్యాత్మికముగ వైజ్ఞానికముగ నార్థికముగ సెట్లుచూచినను మన మతిసేచస్థితిలో నుంటిమి. భగవానుడు మనల నుద్ధరింపవలెనను నాశయముతో శుశ్రీష్ణులు ద్వారముగ మనకు విధించిన పద్ధాతీమధర్మములఁ బరిత్యజించుచుంటిమి. పరస్పర పర్రవిద్యేషములతోఁ గ్రౌర్యభావముల వెల్లఁగఁకుచుఁ బ్రపంచకాంతికి భంగము గలిగించుచున్నాము. భగవదాజ్ఞల నతిక్రమించుటయే మన యాప్రపంచకాంతిరాహిత్య మునకు ముఖ్య హేతువు. పెద్దల మాటల వినని పిల్లనిజీవిత మెట్లు పరిణమించును ? దుఃఖాంతముగ నే... అట్టి... భగవానుని యాజ్ఞల నతిక్రమించినపుడు మనమిట్టి దుస్థితిని జెందుటలో నాశ్వర్య మేమియో యోజింపుడు. ... మన మిప్పటికైన మేల్కొని ధర్మరక్షణకై పాటుపడుట ముఖ్యకర్తవ్యము. ... నాగరకతా వ్యామోహమోహితు లగు కొందఱు... మనసంఘమునే... చెడఁగొట్టుటకుఁ బలుభంగుల యత్నించుచున్నారు. ... శాసననిర్మాణాదుల ద్వారమున మనలందఱి హింసించుటకుఁ బూనుకొనుచున్నారు. ... శాసనములవలన... పవిత్రతమమగు హిందూమతమునకు ... నవకారముగ లుగుచున్న దను విషయము నిస్సంశయము. మనమిదివఱలో నిట్టిశాసనములు ... ప్రజాపెట్టబడు చున్నపుడు ... 'మామతధర్మముల నీశాసనము భంగపఱచుచున్నది, ఇట్టి శాసనములఁ బ్రయోగించి మమ్ము... బాధింపకుడు' అని యనేకవిధముల మొఱపెట్టకొనియుంటిమి. ... కాని యధికారమదోస్తత్తులగు వారలకు మనమొఱులు చెవికెక్కలేదు. మన మతములు వారిదృష్టిలో... విశాచములవలెఁ గన్పించుచుండుటచే... మనమొనర్పు నాక్షేపములు వారల దృష్టిలో గుణముగ నే గనుపించినవి. కాని మతధర్మముల నతిక్రమించుట మానవున కిహపరదుఃఖప్రదమను విషయము వారి మనస్సునకుఁ దట్టనేలేదు. మనము తలపెట్టిన కార్యమునకు... సహాయము లెదుర్కొనువారా ? వీరిమాటల మనము చెవిఁ బెట్టుటయో? అను నావేశముతో వారలు గబగబ ననాలొచితముగఁగొన్ని శాసనములఁ బూనుచేసిరి. ... కారద శాసనము కడుపారఁ గన్నబిడ్డలకునైతము తలిదండ్రులు తమ మతగ్రంథముల ననుసరించి సకాలమున... పెండ్లిజేయు నధికారము నూడ్చిపెట్టినది. ... మఱొకశాసనము సవర్ణులు... మోక్షసామ్రాజ్యము నధిగమించుట కాగ మోక్షవిధానములలోఁ గట్టుకొనిన గుళ్ళలో యథాశాస్త్రముగఁ బార్థివనల జరపుకొనుయోగ్యత నశింపఁజేసినది. పవిత్రతమములగు నీయాలయములలోఁ బంచములు... బలాత్కారముగ నీశాసనబలమునఁ బ్రజాపెట్టబడుచున్నారు. ... ఇట్టిదుస్థితి మనకుఁగల్గుటలో ముఖ్య హేతుభూతు లెవరు ? మతాంతరులు కాదు. మనవారే, మనమతములోనివారే, మన కుటుంబములలోనివారే, మనచే సెన్నుకొనఁబడినవారే. మోసము. మోసము. ఈ మోసము నుండి మనము బయటఁబడ యత్నింపవలదా ! ధర్మోద్ధరణకై పాటుపడవలదా ?

ఇందులకు ముఖ్యముగ మన ధార్మిక సంఘము నభివృద్ధినిొందింపఁజేసికొనుట యవసరము. మనము బలవడిన రోజు వీరలు మనకు నేటివలెఁ దీవ్రమగు నవకారమును గలిగింపఁజాలరు... మనము... అందోళనాశూన్యులమై యుండునంతకాలము వీరియవకారములకు గుఱికావలసినవచ్చుట తప్పదు. మనము సంఘమును బలపఱచుకొనినపు డీ కష్ట

మొలక గడచుటయే గాక ధర్మము నభివృద్ధిలోనికిదిసికొని రాగలము. ... ప్రతిపట్టణము లోను బ్రతిపక్షాలను సనాతన సంఘములు స్థాపింపబడవలెను. పండితులద్వారమునఁ బ్రజలలో నత్యద్భుతమగు ప్రచారము జరిపింపవలెను. ప్రజలలో మన మతముయొక్క నత్యన్వరూపము ప్రతిఫలించఁజేసినఁగాని మనము సరిగ నుద్దిష్టఫలము నందఁజాలము. ... మనసంఘమొకవిధమగు బలమునొందినఁగాని రాజకీయముగ మన వ్యక్తిత్వము గమనింపఁబడదు. అనాఁడుకొని మన మీశాసనవిశాచముల బారినండి తప్పించుకొనుటకైన నవకాశము లభించదు. చూడుఁడు! నిజాంరాష్ట్రమున షుమారు రెండేండ్లనుండి యొకవిధముగ మనధార్మికులలో నంచలనము గలిగినది. ఇంగులకు పేతు వప్పుట్ట నిజాంశాసన సభలో బాల్యవివాహనిరోధకశాసనము ప్రవేశపెట్టఁబడుటయే. అప్పుడు ... సనాతనులు సనాతనధర్మమువోసభ యను పేర నొకసంఘమును స్థాపించుకొనిరి. శారీరక మానసికార్థిక క్షేత్రముల లక్ష్యపెట్టక యమోఘమగు ప్రచారమును గావించిరి. డిరూర ... శాఖాసభలు స్థాపింపఁబడినవి. పండితప్రకాండులు ప్రజలహృదయకవారములలో ధర్మ పర్యాస సింహనాదములఁ బ్రతిధ్వనింపఁజేసిరి. ఆయాంక్షోళనకు ఫలితముగ రాజకీయాధికారుల హృదయములలో సనాతనసంఘము చిత్రింపఁబడెను. ధార్మికుల మొత్తముఁ జేవియొగ్గఁబడెను. ... కొన్నిలు సభ్యులు ... మతాంతరులై యున్నను మన మతమును రక్షింపవలెనను నభిప్రాయముతో ... బిల్లు ప్రతిఘటించి యొడించి ... ధార్మికుల యభినందనములకుఁ బాటులైరి. తరువాతఁగూడ శాసనసభలో బ్రవేశపెట్టఁబడిన (1) ప్రీస్వాతంత్ర్యపుబిల్లు (2) హిందూవారసత్వపుబిల్లు (3) వికాంగుల వారసత్వపు ... బిల్లు బహుళసంఖ్యాక సనాతనప్రజల కోర్కెను సరించి తోసివేయఁబడినవి. ఇట్లే ... మనము ... తగు యత్నముచేసినచో మన కోర్కెలు ఫలించగలవు.

కాన ధర్మాభిమానులందఱు సీతాహులై ధర్మరక్షకై పాటుపడుదురుగాక; స్వమతధర్మముల రక్షించుకొని తన్మాత్రముగ నిహపరసుఖములనేగాక మోక్షసామ్రాజ్యమునుగూడ నంద యత్నింతురుగాక! మన కిప్పుడు ముఖ్యముగ నీ పదనములు స్మరణీయములు. “న జాతు కామా న్న భయా న్న లాభా ధర్మం జపశ్చ జ్ఞాతస్యాపి హేతోః” “ధర్మో దర్శశ్చ కామశ్చ” ఇతి శివమ్

—కల్పవర్తి.

—* ధరతఖండ ప్రకృతపరిస్థితి —

(సంపత్కుమారాచార్యులు, జటపాత్రులు సంస్థానకవి)

శా. ఆర్యాచారము కొంత, ధర్మయతమా వ్యాపార మొక్కింత, సత్కార్యారంభము కొంత, నాగరికతాకాంతిచ్చుటలో కొంత, యాదార్యప్రక్రియ కొంత, ఖేలనకలాధారంబు లొక్కింత యీ యార్యావర్తముసౌరుఁ జూచుటకు నాయాంతర్య ముప్పొంగడిక.

ఉ. భారతదేశమెల్లఁ బరివర్తన మందె, ప్రిపంచ మంతటకా
 ధీరులు వెల్లడింపఁదగు దివ్యమహత్త్వము వారిదౌ సదా
 చారము మృగ్యమయ్యె, వరుసం గులధర్మము నాశమందె నే
 తీరునఁ జూచినకా సుగుణతేజముఁ గప్పెడిఁ గాటుచీకటుల్.

సీ. పసఁపుఁ గుంకుము మోముపస డించునంట, ఈ
 “స్నేసుపాడరె” ఒక “స్నేష” నంట

నవ్యసౌరభలతాంతము లసహ్యములంట;
 కాగితంబులపూలె కాంతియంట,

శ్రీచూర్ణధారణ సిగ్గులచేటంట,
 చుక్కబొట్టులె కడుసొబగటంట,

అవయవంబులు గప్పు నంబరాల్ మోటంట,
 సామేనుఁ గప్పుటే చాలు నంట,

పూర్వమతసంప్రదాయంబు పొసగదంట,
 పెద్ద లేమేనిఁ బల్కిన వెట్టియంట,
 నవ్యనాగరికత్వంపు నైపుణీ వి
 శిష్టురాలైనయట్టి సుశీల కిప్పుడు.

సీ. అరుణోదయస్నాన మాచరించుట తప్పు,
 సంధ్యాదికృత్యముల్ చాలఁదప్పు,

ఆహ్నాయధర్మము లవధరించుట తప్పు,
 శ్రీభాష్య మెఱుంగుట చెడ్డతప్పు,

పూర్వాభిమతకర్మ నిర్వహించుట తప్పు,
 దైవతారాధన దండితప్పు,

తీర్థత్రయసేవనాదిక ఛర్యలును దప్పు,
 గురుకులాశ్రమమన్న గొప్పతప్పు,

వేద మదియేడ ? శ్రుతిహితవిధు లవేడ ?
 జాతిమతభేద మేడ ? నాచార మేడ ?
 దైవ మెక్కడ ? ఎక్కువతక్కు వేడ ?
 ననుచు వాదించువారి నేమనఁగ నగును ?

సీ. పిండముల్ పెట్టిన చితరుల కెటు లబ్బు
 ననుచు వాదించెడి యనఘమతులు
 రాతిబొమ్మకు మొక్కి లాభంబదేసని
 పరిపత్తులనె పల్కు పాజ్ఞవరులు
 అంటినంతనె మైల యంటుట లెట్లు లో
 నంచు మిక్కిలిగఁ జర్పించుబుధులు
 దేవులాడఁగ నెందు దేవుడే లేడని
 సాధించు నాస్తికసార్వభౌము
 లిప్పుడేకా దనాదినే యేరుపడిరి.
 పరమపావనదివ్య శ్రీభాష్యకారు
 లాదిగాఁగలవారిచే నార్జిత మగు
 సుప్రతిష్ఠకుఁ గలిగె నీయప్రతిష్ఠ.

- క. తనజన్మము తనజాతియు, తనవంశము తనదు తాతతండ్రుల చరిత్రలో
 తనమాంత్పృథూమిగణ్యత, మనమందున నెంచనట్టి మనిషిడి తగునే!
 చ. అరుదగుజన్మ, మానవత, అందునఁ బూర్వభూషణుల బుట్టుటలో,
 మఱియును నందు బ్రాహ్మణత, మాన్యత, దాన ననన్యభక్తిచే
 వఱలఁగనైనయట్టి యల వైష్ణవధర్మము దుర్లభంబు, త
 ద్వరమతసంప్రదాయములఁ దత్పరత జననమ్ము ధన్యమా.
 ఉ. తన్ను నెఱింగి తాను జనుదారి నెఱింగి మత మ్రొఱింగి వం
 శోన్నతి బాగుగా నెఱింగి యుత్తమధర్మపథ మ్రొఱింగి వి
 ద్వన్నుతవాక్పరంపరలపారముముట్టు తెఱింగి యుర్విస
 ర్వాన్నతిఁ గోరి స్వీయమత మూర్జితనిష్ఠఁ జరించు టొప్పుగు.
 చ. అనుచు సనాతనప్రముఖు లార్యులు వెక్కురు వల్కుచుందుఁ త
 ధ్వులకు సాంగి మొక్కివలెఁ గాని తదీయములైన వాక్యముల్
 మనమునఁ జర్చణేసి యుగమార్గముఁ బట్టి చరించి స్వీయజా
 తిని విడనాడకుండుటయె దివ్యతరమ్మగు ధర్మ మిమ్మహి.
 ఉ. ఈ నవనాగరోచ్చలదహీనపరిస్థితి దేశకాలపా
 త్రాసుస్ఫుటిన్ జరించుటకు నాదట దారిని జూపుచుండు, న
 ద్దానను మంచియో చెడుగో తా మది నారసి సర్వలోక స
 జ్ఞానము గల్లునట్లులుగే న్యాయపథమ్మున నేగి టొప్పుగు.

క. ఒకతటి సదృశుల మైతిమి,
ఒకతటి నసదృశుల మైతి, మొకతటిఁ బాండి
త్యకలితుల మైతి, మొకతటి
సకలవిలక్షణత వెలుంగఁజాలితిమి సుమీ. 86

వ. ఇంకను నీవ్యాసమునీంద్రుండు 87

చ. ఎనిమిదిసారు లుర్వి జనియించును, భారతసంహితా రచిం
చును, విభజించు వేదముల, శుద్ధయశంబును బౌరవాన్వయం
బునకు ఘటించు, బద్ధభవభూమపదంబు గనుగ, విదేహము
క్తినిఁ గొను, వీతశోకభయకిల్బిషుండుగ గతకల్పనుండు నై. 88

వ. ఇట్లు భూతంబులు ధనబంధుకర్మవయోవిద్యావిజ్ఞానచేష్టితంబుల
నొక్కవేళ సమము లగుచు వేటొక్కతటి భిన్నంబు లగుచుఁ బలు
మాటు కొలువంబడు భాస్యరాశిచందంబునఁ గ్రిందుమీఁదగు
చుండు నిదియంతయు ననంత యగుమాయాకార్యంబు. ఇట్టి
మాయాస్వరూపం బెటుంగుజీవన్ముక్తుండు నిజయోగబలంబునం
జేసి యాధికారికంబు లగునానాశరీరంబులు కలిగియున్నను ముక్తి
పదచ్యుతుండు గాక సమాహితచిత్తుండును శాంతవికల్పుండును
బరమశమామృతసానతృప్తుండును నిరావరణుండును నై యుండు
నని వచించి వసిష్ఠభగవానుండు వెండియు నిట్లనియె. 89

క. అంబుధిలో నిశ్చలతో
యంబైనఁ దరంగమైన నంబువె యగుచం
దంబున మోక్షంబు సదే
వాం బైన విదేహ మైన నది యొకఁడనుమీ. 90

తే. గీ. అనఘ! మోక్ష మదేహమైనను సదేహ
మైన విషయాశ్రయము గానిదగుట నిజము.
అట్లుగావున స్వర్గాదులందుఁ బోలే
పాచ్చుకొల్లులు కల్గ వం దించుకేని. 91

వ. దేహంబుకలిమి భోగానుభవార్థంబ కావున సదేహదేహముక్తులకు
భోక్తృత్వాభోక్తృత్వకృతం బగువిశేషం బుండు నందువేని

భోగంబులు సత్యంబులని నమ్మి భోక్తృత్వాభిమానంబునఁ దదను
భవంబుఁ గాంచువారికిఁ దత్కృతం బగువిశేషం బుండునుగాని
యసంగోదాసీనాత్మకదర్శి యగువాని కట్టివిశేషంబు కలుగదు. 92

చ. అమలవిచార ! యిష్టు మనయగ్రతలంబునఁ గూరుచున్న వ్యా
సమునివరున్ సదేహత నేసంగెడివానిగఁ గాంచుచున్న వా
రమా మన; మంతెకాని రుచిరం బగునీతనియంతరంగభా
వ మెఱుంగనేర; మద్ది తలపంగ నితండు విదేహుఁడే యగున్. 93

అ. బోధరూపు లైనముక్తులయందు స
దేహు లనుచు మఱి విదేహు లనుచు
భేద మేమి కలదు ? వీచుగాలి యొకండు
కదలకుండునట్టిగాలి యొకఁడే ? 94

తె. గీ. నాకుఁగాని వ్యాసునకుఁగాని కలది స
దేహముక్తి యను, మదేహముక్తి
యనుము, ద్వైతశూన్య మాత్మైకతారూప
మైనయట్టిజ్ఞాన మది కుమార ! 95

వ. మఱియు సదేహవిదేహబంధమోక్షాదివ్యవహారం బజ్జడృష్టియంద
కాని పరమార్థదృష్టియందు లేదు. ఇదియునుంగాక జ్ఞానంబునకు
ఫలం బాత్మనుభవంబుగాని దేహపాతంబు గాదు. అయ్యది
స్వపిరోధి యగునజ్ఞానంబును నశింపజేయుఁగాని ప్రార్థనశంబు
నంజేసి ధరియింపంబడుదేహంబున కెట్టిహానియుఁ గలిగింపదు.
కాపున ముక్తు లగువారికి దేహసంబంధ ముండఁగూడదని తలంప
కుము. ఇంకఁ బ్రకృతవిషయం బెఱింగించెద. 96

క. కర్ణాభరణము సంపా
రార్ణవతారకము నజ్ఞతాంధ్యనిరాసో
దీర్ఘము నీబోధము నా
కర్ణింపుము రామచంద్ర ! ఘనగుణసాంద్ర ! 97

—♦ పౌరుషవివరణము ♦—

అ. వె. చారుతరచరిత్ర! సంసారమునయందు

నెల్లవారిచేత నెల్లయవియు

సర్వకాలములను సమ్యక్ప్రియుక్తమా

పురుషకారముననే పొందఁబడును.

98

చ. పరమగుణాధ్య! శాస్త్రహితపద్ధతిమై గరణత్రయమునకా
బురుషుఁ డొనర్చుకర్మముల బుద్ధి విశుద్ధిని బొందు, దానిచే
నెఱుక జనించు, దాన మది నిట్టిది యట్టి దనంగరానిసా
ఖ్యసముపొంగుఁ, బూర్ణశశియం దమృతం బుదయించుచామృతకా.

వ. ఇది పురుషయత్నైకసాధ్యంబుగాని యితరంబు గాదు. దైవప్రాతి
కూల్యంబునఁ బురుషకారం బెట్లు ఫలియించునని యనుమానింప
కుము. నిజంబునకు దైవంబునఁ బ్రత్యక్షంబుగాఁ గానుపింపని పౌరు
షంబునకంటె నన్యంబు గాదు. అయ్యది మోహగ్రస్తు లగుమంద
ముతులచేతఁ గల్పింపబడినదియే కాని వాస్తవంబున లేదు. 100

తే. గీ. పౌరుషం బన బుధజనుల్ వలికినట్టి

సరణి గరణత్రయమున నరుఁ డొనర్చు

కర్మ మేసుమి, అదె ఫలకారియు నగు

నన్య మున్నత్రచేష్టితంబ యగు రామ!

101

మ. ఎవఁ డేయర్థము గోరి యందుకొఱకై యేవేళ సాధూపది
ప్రవిధికా యత్న మొనర్చుఁ దత్ఫల మవశ్యం బందు నాతండు ప
ట్టు విడంబోవఁడయేని మధ్యమున; నట్టుల్ గానఁ గాల్గైకదీ
క్ష వహింపందగు నాఫలోదయము విఘ్నంబుల్ నిరోధించుచుకా.

శీ. త్రైలోక్యవిభవసుందర మైనయింద్రత్వ

మొక్కశరీరి తా నొందుటయును

పుల్లంబుజమునఁ జిదుల్లాసత వసించి

యొకదేవి బ్రహ్మత్వ మొందుటయును

గరుడధ్వజంబుఁ జక్రముఁ దాల్చి యొకదేహి

పురుషోత్తమత్వంబుఁ తొందుటయును

ఖాలేందుమాళియై భామార్థదేహియై

యీశత్వ మొకప్రాణి యెనయుటయును

తే. గీ. తలఁపఁ బురుషప్రియత్నంబువలనఁగాక
యన్యమునఁగాదు. కావున నవనియందఁ
బొరుషంబున సాధింపఁబడనియట్టి
వస్తు వొక్కండు లేకున్ని వాస్తవంబు.

103

వ. పౌరుషంబు పాక్త్యనంబు నైహికం బనుభేదంబుల ద్వివిధంబుగా
నెఱుంగుము. పాక్త్యనపౌరుషం బద్యతనపౌరుషంబుచే నవశ్యంబు
జయింపఁబడు. నిరంతరప్రియత్నపరులును దృఢాభ్యాసకులును
బ్రజ్ఞోత్సాహసమన్వితులును నగుపురుషులు మేర్వాదిపర్వతంబుల
నేనియఁ గబళింపఁజాలుదురనఁ బ్రాకృపురుషంబు జయింపఁజాలుదు
రని వేఱ చెప్పవలయునే?

104

తే. గీ. శాస్త్రనియమిత మగుపురుషప్రియత్న
మవనిఁ బురుషుల కొడఁగూర్చు నభిమతముల
నట్లు గా కిచ్చవచ్చినయటు లొనర్చు
పను లనర్థంబు లేన్నేనియును ఘటించు.

105

వ. రామచంద్రా! స్వల్పబలధనబుద్ధ్యాదియుతు లగువారికి మహాబల
ధనబుద్ధ్యాదులు గలవారిచే సాధింపందగుపౌరుషఫలలాభం బెట్లు
కలుగు నని శంకింపవలదు. అట్టిమహాబలధనాదిసంపన్నులుసయిత
మొకప్పుడు శాస్త్రవిహితప్రియత్నహీను లయి దుర్దశ లనుభవించి
క్రిమంబునఁ బౌరుషపరంపరలవలన నాజన్మమందుఁగాని జన్మాంత
రంబునఁగాని తల్లాభంబు వడసియుండురు. విధివిహితయత్నంబు
నేయక దుర్దశ లనుభవించువార లల్పభోగంబులం దృష్టింబొంది
యవియ మహాభాగ్యంబుగాఁ బరిగణింతురు.

106

తే. గీ. ఒక్కదుర్దశఁ బుషిసిటియుదకలవము
భూరిభోగంబుగా నెంచి పొంగునరుండె
భాగ్యదశయందు ద్వీపసప్తకముఁ దనదు
చుత్ఫ్రులకుఁ బంచుచుక్ స్వల్పముగఁ దలంచు.

107

వ. అని పలికి వసిష్ఠుండు వెండియు నిట్లనియె.

108

తప్పించుకొనుచు నామె తలుపుగడియ రాకుండఁ గాపాడుచుఁ దలుపులీయ నుంకించిన నలుపురిని భద్రధార కెరచేసెను. ఇట్టాకళా మావఁగలిగెను. చోరులలో నలుపురు మడిసిరి. అంతట వారు భయభ్రాంతులై పాటిపోయిరి. ఇంతకాలమును అజమీందారుగారు స్మృతితప్పి మంచముక్కిందనే పడియుండిరి. ఏమిజరిగినదియు నాయన యెఱుంగఁడు. చోరులు పారిపోయిన ట్లేటికి యా మానిని ధైర్యమాని తలుపు తెఱచి సేవకులలోఁ బెక్కిండు నిహతులగుటకుఁ జింతించి భర్తకు శీతలోపచారము లొనర్చి మానసాస్థిమలు కాపాడఁగలిగెను.”

ఇది నిశ్చయముగ మనతరమున జరిగిన గాధ. ఇందెంతమాత్రమును సంశయము లేదు. పృథ్వీరాజు భార్య నుమారు 25 యేండ్ల వయస్సుగల రాణి సాయుక్త పురుషవేష మూని యుద్ధరంగమున కత్వారూఢమై యిరిగి భర్తకుఁ డెలియకుండ సాయపడి యుద్ధమొనరించెను. ఇంతదూర మేల? నరకాసుర వధయందు శ్రీకృష్ణునకు సత్యభామ, శంబరసంగరకాలమున దశరథునకుఁ గైకేయి యుద్ధమొనర్చియు రథచోదకత్వము నెఱపియు సాయపడినట్లు మనగ్నింధములే చాటుచున్నవి. వింటిరా. స్త్రీ లెంతలెంతలు చేసి వస్త్రు గాంచిరో!

ఇంటియే కాదు. భర్త యుద్ధయమున కెల్లఁ దోడ్పడి కొనసాగువలయు వెను దీయక సాయమొనర్చి సహధర్మచారిణి యనుపేరు గాంచును. సత్యవాఙ్మయమ విధేయతలతోఁ గూడి నిర్మలాంతఃకరణము గలిగి భర్తను వలచి పరిమళింప భార్య తన గృహమును భూతలస్వర్గ మొనరించును. కుటుంబ మెల్లలోకమునకు మార్గదర్శక మగునట్లు చేయును. దేశోద్ధరణ మొన్నటికైన నుత్తమ స్త్రీ సంతతిచేఁ గాఁగలదు గాని కేవల పురుషప్రయత్న మెంతవిరివిగ జరిగిననుఁ గాఁజాలదు.

జగ:- రాఁగా రాఁగా నీవు సృష్టియంతయు నాడవాండ్రీదే గాని మగవాండ్రీ దేమియు లేదనుచున్నావే?

కృష్ణ:- నే నట్లు చెప్పవలెదలేదు. భార్యతోఁబాటు లేక పురుషుఁ డెంత ప్రజ్ఞాశాలి యయ్యును మహాకార్యము లొనరించుట దుష్కరము- స్త్రీసహకార ముండిన చోఁ గార్యసిద్ధి సులభము- దిన మొక యభ్యాసమున కన్న మిడఁదలఁచినపురు షుఁడు తన యిట్లా లనుమతించినఁగాని యాపని సాగించఁజాలఁడు. కావుననే యొక కవి

ఆ. వె. కోటసింగరాజు మాటవాసియై కాని

గంగమాంబచేత ఘనతఁగాంచె;

గంగమాంబ మిగుల గయ్యాళి మైనచో

సింగరా జింకేమి చేయఁగలఁడు? ...

అన్నాడు. వారెవరో మన మెఱుంగము. మాట యెంతకాలమునుండి నిలిచి యున్నదో చూడుడు. భార్య భర్తయర్థశరీరమని యెట్లుదేశములవారును జెప్పచున్నారు. కాన వారు భేదభావము లేక సర్వప్రయత్నముల నేకముగఁ బ్రవర్తించుచు భార్యభర్తలనునామము సార్థకపఱచవలెను. భార్యయన భరింపఁ బడునది. భర్త యన భరించువాడు. ౧. క మటుంబమున నిద్దఱు యజమానులుండిన నది చక్కఁగ సాఁగనేరదు. కాన (రాజు మంత్రి)వలె యజమానుడు భర్తగను భార్య తత్సాహాయ్యకారిణిగను సర్వదేశములవారు నంగీకరించునన్నాదు. భర్తకంటె భార్య విద్యారూపగుణములం దాధీక్యము కలిగి యుండినను రాజు కడ నుండు మంత్రివలె నడఁకువ కలిగియుండి తన తెలివిలేటలచే లోపములు వెలువడనీక కమ్మకొనినచుచుండవలెను.

భర్త కోపగించినను గొట్టినను దుష్కార్యమొనరించుచున్నను సహించి త్వరపడక సమయము వేచి శాంతపఱచి మంచిమాటలు చెప్పియు నిదర్శనములగు పుత్రాంతముల నెత్తియు నతని లోపముల సవరించుకొనునట్లు చేయుచు బీరికరములగు నాతాపముల నెత్తి శాంతికలిగించి ముఖము నాపాదించవలెను.

జగ:- నీ విన్నిమాటలు చెప్పితివా. మనము చెవి నిట్లు కట్టుకొని పోరినఁగాని మగవారింతమాత్రమైనను గొఱతలు వీర్పరు. నీ కాయసభవము లేదు. తుదకు ముక్కుపుడకైనను జేయించిపెట్టరు. నీ కాసంగతి యింకను చెలియకుండ నున్నది.

కృష్ణ:- ఈవిషయములో మీమాటలకు నే నెదురుచెప్పలేను. కాని పదుగురు నగలు పెట్టుకొని యొకరికి లేనపుడు కొఱతగఁ దోచునుగాని యందఱికిని లేకుండినను మొదటినుంచి నగలు దాల్చుకుండినను లోపము కానరాదు. నిజమైన యలంకారము సుగుణపుంజముచేఁ గలుగునుగాని నగలవలన వస్త్రములవలనఁ గలుగదనియే నానమ్మకము. వస్త్రాభరణాలంకారము తాత్కాలికమే యనియు సుగుణాలంకారము కాశ్వతమనియు మనము చదివియుంటిమికద ! ఈమాట రెఱుంగక యనేకలు వస్త్రాభరణాదులకొఱకు భర్తలఁ బీడించుచుందురు. ఇట్లు పీడించువారికి సుగుణసంపత్తి యేమైన నుండిన నది యడుగంటును. ఉత్తమాలంకారముం గోరువా రీవిషయము జ్ఞాపకమునం దుంచుకొని తమ భర్తలు ఖడ్గి పూర్వకముగ నిచ్చిన వస్త్రాభరణములఁ దుప్పినందుచుఁ గుటుంబమునెల్లఁ దమ సంతసముచే నలరించుచుండవలెను. ఎంతవెలగలసొమ్ములైనను జీరలైనను రూప హీనుల నందగించఁజాలవు. కాని సుగుణపుంజము మాత్రమెట్టివారికేని స్వయంజ్యోతివలె నలరఁజేయఁగలద"ని పలుమఱు చదివెయు వినియు నుంటిమి. అది నిజముకావుననే గ్రంథములం దీవిషయములు పలుమఱు నొక్కి వక్కాణింపఁ బడినది. ఆసత్వ మింతకాలము నిలువదు. నిలిచిన నది నష్టగ్రంథములం జేరనేరదని మనము నిశ్చయముగఁ జెలిసికొనఁదగిన విషయము.

జగ:- మనకు జాతివాండ్రోవరె లంగాలు తొడిగిని సొమ్ములు లేకుండ నిష్క్రమపచ్చి నట్లు తిరుగవలెనని యభిప్రాయము. వాండ్రోవరె మనము స్వాతంత్ర్య మెక్కడఁదేగలము ?

కృష్ణ:- వారివలె మనము బహిరంగముగ నిచ్చవచ్చినచోటికెల్ల వెళ్ళవలెనని కాని మనయిండ్లయందు మన కిప్పుడున్నదానికంటె నధికస్వాతంత్ర్యము కోరుదగిన దనికాని కాదు. మనయాచారములంబట్టి చూచిన మన కిప్పు డుండఁదగిన స్వాతంత్ర్యము లేకపోను లేదు. ఎంతవఱ కుచితమో యంతవఱకు మన పూర్వులై మనకు స్వాతంత్ర్యము కలిగించియున్నారు. మనయాచారాదులం జక్కఁగ నెఱుంగనివారు దలంచుచుండినట్లు మనవారు మనను బానిసలవలె నిర్బంధించుచుండలేదు. పురుషుఁ డాఱ్ఱించి యిట్లుచేర్చిన పదార్థముల నెల్లఁ దగుఁగితి పెచ్చించుటకు స్వాతంత్ర్యము కలిగియుండుటే కాక పదార్థములు సరిపాించిన భర్తకంటెను నిల్లాలి కధికస్వాతంత్ర్యము కలదని చెప్పిన నదియతి శయోక్తికాదు. మనదేశమున స్త్రీ లెల్లరును గృహకృత్యములందును శిశుసంరక్షణ మునందును బలిశుశ్రూషణమునందును గాలము గడపవలసినవారగుచున్నారు. ఈపనులయందు వారిమన నెప్పుడును లగ్నమై యుండుటచే నవి లేనివారి కలవడు దుర్వాయామములందును బరదూషణాదులందును గాలము గడపుటకు వీరి కవకాశము లేకుండును. మనదేశపు టాచారముల బొత్తుగ నెఱుంగని దేశాంతర వాసు లెల్లరును మన స్త్రీల కేమాత్రము స్వాతంత్ర్యములు లేవనియు నిర్బంధము లధికమనియుఁ దలంచుచుందురు. వారు నిజ మెఱుంగఁజాలనందున నిట్లు తలంచుట కలుగుచున్నది. దేశాంతరములం దున్నదానికంటెను మతాంతరులం దున్న దానికంటెను మన స్త్రీల స్వాతంత్ర్యమే యధికమని బాగుగ విచారించినఁ దెలియఁగలదు మన శుభాశుభ యజ్ఞయాగాది మహాకార్యములందు భార్య సహచారిణిగ నుండనిది చేయ వలనుపడదు. అన్నికార్యములందును ముందుగ స్త్రీని గౌరవించి యనంతరము పురుషుని గౌరవించెదరు. వేదమంత్రములందును స్త్రీగౌరవమే పాఠిధమికము. 'మాతృదేవో భవ' యని కాని 'పితృదేవో భవ' యని యనరు. ఈశ్వరాధనమందును లక్ష్మీనారాయణులనియుఁ బార్వతీపర మేశ్వరులనియు వాణిహిరణ్యగర్భులనియు వాడుదురు. తుదకు వాడుకమాట లందును దలిదండునిలయు భార్యాభర్తలనియు వధూవరులనియు వాడుదురు. మాటలుమాత్రమే యట్లున్నవని తలంచిన నట్లుకాదు. క్రియాకలాపమందును బ్రథమగౌరవము స్త్రీలకే యొసంగఁబడియున్నది. ఎంతనిదృశ్యభయంఁడినను గార్యమధ్యమున మగపిల్ల లేప్పుడేని పెద్దలకు నమస్కరించవలసియుండిన దారు ముందుగఁ దల్లికి నమస్కరించక యెరులకుఁ జేయఁగూడదను నియమము మనము దినదినముఁ జూచుచుంటిమి. కానుకలు చదివించునప్పుడును ముందుగ మనకే చదివించి యనంతరము పురుషులకుఁ జదివించెదరు. సభాభూమియందుఁ బీటల

మీదఁ గూర్చుండవలసినప్పు డందఱు సభాస్థులకంటె మన తుచితస్థానము లిచ్చుచుందురు. మంగళహారతులును మనమే పాడి కార్యాంత్యశుభముల నాపాదించుచుందుము. తఱచు కలుగుచుండు బాధలు లేక క్రిష్టియను స్త్రీలకు వలె స్వేచ్ఛావిహారముగాని నుపామ్మదీయ స్త్రీలకువలె సంతకపురబంధముగాని లేక మనము యథోచితమార్గవర్తులమై వారివారి యాచారములచే వారి సుఖాధిక్యము నందుచున్నామని తలంచుట కెంతమాత్రము సంశయములేదు. అండ్లయ స్త్రీల యందును బలివీరలు లేకపోలేదు. కాని వారి దాంపత్యవివాదములు నభియోగములు నాత్యంత్యలు స్త్రీపురుషులు వివాహమాడఁగూడదని భీష్మించుటలు మనయాచారములం దిప్పటివఱకుఁ బొడచూపలేదు. మన పురుషులు తఱచుగ వారివలె జుట్టు బొట్టు వదలి లాగు చొక్కాలు ధరించి తిరుగుచున్నట్లు మనమును బొట్టు కాటుక మాని లంగా జాకెట్లు తొడిగి వెలిదిరిగినప్పు డిట్టి దుర్దశ మనవారికిని సంభవించక శక్యదు.

జగ:- ఇంతదూరము చెప్పితివి. సరే కాని స్త్రీలతోపాటు పురుషులకూఁగూడఁ బాలి వ్రీత్యమని చెప్పితి వది యేమి ? పురుషులకూఁగూడ నది యున్నదా యేమి ? నే నెన్నడు వినలేదు.

కృష్ణ:- స్త్రీలకుఁ బాలివ్రీత్య మెట్టి మాహాత్మ్యదాయయగు విధియో పురుషుల కేకవత్సవ్రీత మట్టిది. ఇందుకు సందియము లేదు. కాని పురుషు లిది మనదేశ మం దంతఁగఁ బాటించుట లేదు. శ్రీరామచంద్రమహాపీఠుఁ డీనియను మాచరించి యాచంద్రాగ్రాఖ్యాలి నందియున్నాఁడు. స్త్రీల కెపుడును గర్మాధికారము లేదు. పురుషుని ధర్మవత్సరగ నుండి యతఁ డాచరించు పుణ్యకర్మముల యం దర్థఫల మనుభవించును. వితంతు లెట్లు శుభాదుల నయోగ్యుల యటులనే యవత్సీకులును, వారును గర్మాచరణాధికారము లేకుందురు. కర్మసిద్ధికోరికను బుతులు లేనివారికి గలి లేకుండుటను నపుత్రవీర్యముండు పుత్రవీర్యముండగుటకుఁ బురుషపునర్వివాహము క్షయంతరముగ ధర్మశాస్త్రము లొప్పిసొనుచున్నవి. కావునఁ బుత్రవీర్యముండైయుండియం గర్మ లాచరించు నిశ్చయము లేకయంబున ద్వివహ మొనరించుకొను పురుషుండు శాస్త్రదృష్టియందుఁ బునర్వివహమొనరించుకొనిన వితంతులకంటె నధికుండు కాఁడు. లోకాచారములవెంట నది యంత గర్వముగ జనసామాన్యమునకుఁ దోచుచుండలేదు. కార్యపారుషము లను ధైర్యధైర్యములను గలిగి విషయేచ్ఛలేక వర్తింపఁగలవారలేపురుషోత్తములు.

ఇట్లుగాక బుద్ధిచాంచల్యమునకు లోబడి యిచ్చవచ్చినట్లు వ్యభిచరించువారు కుక్కలకంటె నీచులై దేశనాశన మొనరించు పాపిష్ఠులని చెప్పగలుగును. ఇట్టి దుర్మగులు తాము చెడియు ననేక త్రమాంగనలఁ జెఱచియు సగ్గులనాశన కారులై దేశక్షోభ మొనరింతురు.

— శ్రీశంకరాచార్యార్జ్యప్రతీతరశతనామావళి —

ఏతాదృశ స్తోత్రములే కాదు. శివకేశవులంబోలే దివసవివరమును తూజించుట కనువగు నామావళిలే యాశిష్యులచే నాచరితములు. శివుడే వచ్చి శంకరాచార్యవ తార మెత్తియుండుటచే నందుల కాశ్చర్యపడ నవసరము లేదు. అం దప్రతీతరశతనామా వళి క్రిందఁ బొందుపఱచుచున్నవాడను.

- శ్లో. శ్రీశంకరాచార్యవరోఽఖ్యబ్రహ్మనందప్రదాయకః
అజ్ఞానతిమిరాదిత్య సుజ్ఞానాంబుధిచంద్రమాః 1
వర్ణాశ్రమప్రతిష్ఠాతా శ్రీమూఁగ ముక్తిప్రదాయకః
శిష్యోపదేశనిరతో భక్తాభీష్టప్రదాయకః 2
సూక్ష్మతత్త్వరహస్యజ్ఞః కార్యకార్యప్రబోధకః
జ్ఞానముద్రాంచితకర శ్శిష్యహృత్ప్రపహరకః 3
పారివ్రాజ్యాశ్రమోద్ధర్తా సర్వతంత్రస్వతంత్రధిః
అద్వైతస్థాపనాచార్య స్సాక్షాత్ సుంకరరూపభృత్ 4
షణ్మతస్థాపనాచార్య స్త్రయీమార్గప్రకాశకః
వేదవేదాంతతత్త్వజ్ఞో దుర్వాదిమతఖండనః 5
వైరాగ్యనిరత శ్శాంత స్సంసారార్థవతారకః
ప్రసన్నవదనాంభోజః పరమార్థప్రకాశకః 6
పురాణస్మృతిపారజ్ఞో నిత్యతృప్తో మహాఁగ మునిః
నిత్యానందో నిరాతంకో నిస్సంగో నిర్మలాత్మకః 7
నిర్మమో నిరహంకారో విశ్వవంద్యపదాంబుజః
సత్త్వప్రధాన స్సద్భావ స్సంఖ్యాతీతగుణోజ్జ్వలః 8
అనఘ స్సారహృదయ స్సుధీ స్సారస్వతప్రదః
సత్యాత్మా పుణ్యశీలశ్చ సాంఖ్యయోగవిచక్షణః 9
తపోరాశి ర్మహాతేజా గుణత్రయవిభాగవిత
కలిఘ్నః కాలకర్మజ్ఞ స్తమోగుణనివారకః 10
భగవాన్ భారతీజేతా శార్దదాహ్వనపండితః
ధర్మాధర్మవిభాగజ్ఞో లక్ష్మ్యభేదప్రదర్శకః 11
నాదబిందుకళాభిజ్ఞో యోగిహృత్పద్మభాస్కరః
అతీంద్రియజ్ఞాననిధి ర్నిత్యానిత్యవివేకవాన్. 12

- శ్లో. చిదానంద శ్విన్నయాత్మా పరకాయప్రవేశకృత్
అమానుషచరిత్రాధ్యైః శ్రీమదాయీ శ్రీమాకరః 13
- భవోఽభద్రప్రదో భూరిమహిమా విశ్వరంజకః
స్వప్రకాశ స్పదాధారో విశ్వబంధు శ్శుభోదయః 14
- విశాలకీర్తి ర్వాగీశ స్వర్వలోకహితోత్సుకః
శైలాసయాత్రాసంప్రాప్తచంద్రమాచిప్రపూజకః 15
- కాంచాన్యం శ్రీచక్రరాజాఖ్య యంత్రస్థాపనదీక్షితః
శ్రీచక్రాత్మకతాటంకహాషితాంబుమనోరథః 16
- శ్రీబ్రహ్మసూత్రోపనిషద్భాష్యాది గ్రంథకల్పకః
చతుర్ది కృతురామ్నాయప్రతిష్ఠాతా మహామతిః 17
- ద్విసప్తతిమతోచ్ఛేత్తా సర్వదిగ్విజయప్రభుః
కాషాయవసనోవేతో భస్మద్ధూరితవిగ్రహః 18
- జ్ఞానాత్మకైకదండాధ్యైః కమండలు లసత్కరః
గురుభూమండలాచారోఽభగవత్పాదసంజ్ఞకః 19
- వ్యాససందర్శనప్రీతః ఋష్యశృంగపురేశ్వరః
సౌందర్యలహరీముఖ్య బహుస్తోత్రవిధాయకః 20
- చతుష్పత్తికలాభిజ్ఞో బ్రహ్మరాక్షసతోషకః
శ్రీమత్మండనమిశ్రాఖ్య స్వయంభు జయసన్నతః 21
- తోటకాచార్యసంపూజ్యః పద్మపాదార్చితాంఘ్రికః
వాస్తామలకయోగింద్ర బ్రహ్మజ్ఞానప్రదాయకః 22
- సురేశ్వరాఖ్యసచ్చిష్య సన్యాసాశ్రమదాయకః
నృసింహభక్త స్వదగ్ధగర్భహేరంబపూజకః 23
- వ్యాఖ్యానసంహాసనాధీశో జగత్సృష్టో జగద్గురుః
ఇతి శ్రీశంకరార్యస్య సర్వలోకగురోః పరః 24
- నామ్నా మప్స్తోత్రరశతం భుక్తిముక్తిఫలప్రదం
త్రిసంధ్యం యః పఠేద్భక్త్యా సర్వాస్తామా నవాఘ్నయాత్
- ఓం శ్రీ శంకరాచార్యవర్యాయ నమః
ఓం వర్ణాశ్రమప్రతిష్ఠాత్రే నమః
బ్రహ్మనందప్రదాయకాయ నమః
కీమలే నమః
అజ్ఞానలమిరాదిత్యాయ నమః
ముక్తిప్రదాయకాయ నమః
శుక్లానాంబుధిచంద్రమసే నమః
శిష్యపదేశనిరతాయ నమః

ఓం భక్తాభిప్రదాయకాయ నమః
 సూక్ష్మత త్వరహస్యజ్ఞాయ నమః 10
 కార్యకార్యప్రభోధకాయ నమః
 జ్ఞానముదార్పితకరాయ నమః
 శిష్యప్రతాపహరకాయ నమః
 పారివ్యాకృశ్చిమోద్ధరే నమః
 సర్వతంత్రీస్వతంత్రీధియే నమః 15
 అద్వైతస్థాపనాచార్యాయ నమః
 సాక్షాత్పరమరూపభృతే నమః
 మణ్మతస్థాపనాచార్యాయ నమః
 త్రియామూర్ధప్రకాశకాయ నమః
 వేదవేదాంత తత్త్వజ్ఞాయ నమః 20
 దుర్వాపిమతఖండనాయ నమః
 వైరాగ్యనిరతాయ నమః
 శాంతాయ నమః
 సంసారార్థవతారకాయ నమః
 ప్రసన్నవదనాంభోజాయ నమః 25
 జరమార్గప్రకాశకాయ నమః
 పురాణస్మృతిసారజ్ఞాయ నమః
 నిత్యతృప్తాయ నమః
 మహలే నమః
 మునయే నమః 30
 నిత్యానందాయ నమః
 నిగతంకాయ నమః
 నిస్సంగాయ నమః
 నిర్మలాత్మకాయ నమః
 సిర్మయాయ నమః 35
 నిరహంకారాయ నమః
 విశ్వసంద్యుపదాంబుజాయ నమః
 సత్త్వప్రధానాయ నమః
 సద్భావాయ నమః
 సంఖ్యాతీతగుణోజ్జ్వలాయ నమః 40
 అనఘాయ నమః
 సారస్వదయాయ నమః

ఓం శుభియే నమః
 సారస్వతప్రదాయ నమః
 సత్యాత్మనే నమః 45
 పుణ్యశిలాయ నమః
 సాంఖ్యయోగవిచక్షణాయ నమః
 తపారాశయే నమః
 మహాలేఖే నమః
 గుణత్రయవిభాగవిదే నమః 50
 కలిఘ్నయ నమః
 కాలకర్మజ్ఞాయ నమః
 తమోగుణనివారకాయ నమః
 భగవలే నమః
 భారతీశేత్రే నమః 55
 కారదాహ్వనపండితాయ నమః
 ధర్మాధర్మవిభాగజ్ఞాయ నమః
 లక్ష్మణేంద్రప్రకాయ నమః
 నాదబిందుకళాభిజ్ఞాయ నమః
 యోగిప్రత్యుద్భూతభాస్కరాయ నమః
 అలీంద్రియజ్ఞాననిధయే నమః
 నిత్యానిత్యవివేకవలే నమః
 చిదానందాయ నమః
 చిన్మయాత్మనే నమః
 జరకాయప్రజేశకృతే నమః 65
 ఆమానుషచరిత్రాధ్యాయ నమః
 క్షేమదాయినే నమః
 క్షమాకరాయ నమః
 భవ్యాయ నమః
 భద్రప్రదాయ నమః 70
 భూరిమహిమ్నే నమః
 విశ్వరంజకాయ నమః
 స్వప్రకాశకాయ నమః
 సదాధారాయ నమః
 విశ్వబంధవే నమః 75
 శుభాదయాయ నమః

ఓం వికాళశీర్షయే నమః

వాగీశాయ నమః

సర్వలోకహితోత్సुकాయ నమః

క్షలసమూతాగ్రసంపాత్తు-

చంద్రమాళిపితృజకాయనమః 80

కాంచ్యాం శ్రీచక్రరాజాఖ్య-

యంత్రస్థాపనదీక్షితాయ నమః

శ్రీచక్రాకృతకతాటంక-

పాషితాంబుమనోరథాయ నమః

శ్రీబ్రహ్మసూతోపనిషత్-

భాష్యాదిగ్రంథకల్పకాయ నమః

చతుర్ది కృతురామ్నాయప్రతిష్ఠితే నమః

మహామతయే నమః 85

ద్విసప్తతిమతోచ్చేత్రే నమః

సర్వదిగ్విజయప్రభవే నమః

కాషాయవననోపేతాయ నమః

భస్మాద్ధూళితవిగ్రహాయ నమః

క్షానాత్మకైకదండాధ్యాయ నమః 90

కమండలులసత్కరాయ నమః

గురుభూమండలాచార్యాయ నమః

ఓం భగవత్పాదసంజ్ఞకాయ నమః

వ్యాససందర్శనప్రీతాయ నమః

ఋశ్యశృంగపురేశ్వరాయ నమః 95

సౌందర్యలహరీముఖ్య-

బహుస్తోత్రవిధాయకాయ నమః

చతుష్టైకలాభిజ్ఞాయ నమః

బ్రహ్మరాక్షసతోషకాయ నమః

శ్రీమన్మండనమిత్రాఖ్య-

స్వయంభుజయసన్నతాయ నమః

తోటకాచార్యసంపూజ్యాయ నమః

పద్మపాదార్చితాంఘ్రికాయ నమః

హస్తామలకయోగీంద్ర-

బ్రహ్మజ్ఞానప్రదాయకాయ నమః

సురేశ్వరాఖ్యసచ్చిష్య-

సన్యాసాశ్రమదాయకాయ నమః

నృసింహభక్తాయ నమః

నద్రత్నగర్భహారంబపూజకాయ నమః

వ్యాఖ్యాసింహాసనాధీశాయ నమః

జగత్పూజ్యాయ నమః

ఓం జగద్ధరవే నమః

108

భరతఖండ మంత్రటను వర్ణాశ్రమాచార్యవస్తాపకముగా శంకరాచార్యులు పీఠములు నిర్మింపఁయిరి. పద్మపాదంచ హస్తామలకంచ శిష్యుల తం తోటకం వార్తికకారమని తత్పాక్షాన్యుఖ్యశిష్యు లీనలుగురే యైనట్లు తఱచు కనుపట్టెడిని. రీ పీఠములకు నలుగు రెట్లు సరిపోవుదురను విచికిత్స యటుండఁ గాంచి శృంగగిరి ద్వారకల మూడింటను సురేశ్వరాచార్యులే ప్రాథమపీఠాధిపతియైనట్లు వారివారి పరంపరలు వాకొనుచున్నవి. శృంగగిరిపీఠమునకుఁ జేరినది మనదేశము. ఆపరంపరయే యాధారముగాఁ దీసికొని యవల నరుగుదము. కాని యటఁగూడ నొక సంశయ ముండునచెడిని. విద్వారణ్యులు సురేశ్వరాచార్యుల తరువాత 10వ పురుషుడని శృంగగిరిపీఠగురుపరంపరలోను 9వ పురుషుడని విరూపాక్షపీఠగురుపరంపరలోను గనబడుచున్నది. ఎన్నవపురుషుడో యగుఁగాక. ఆమహానుభావుని యాఖ్యాంకగూడ యథాశ నరయుదము.

- ౧ మెదక్ కిషోరాపు దేశములుగారు, నల్లపల్లి.
 ౨ వావిళ్ళ వెంకటేశ్వరశాస్త్రిగారు, చెన్నపట్టణము.
 ౩ తిప్పరాజు కామేశ్వరరావుగారు, కరణము, దుగ్గిరాల.
 ౪ తిరుమలనల్లార్ల శ్రీకృష్ణరత్నవరదాచార్యుల అయ్యవార్లంగారు,
 శాతాపురము.

- ౫ రాయచూరి బండేరావుగారు, అయినాపురము.
 ౬ రాజా మంత్రివెగడ రాఘవరావుగారు - లింగగిరి.
 ౭ చిక్కరాజు మట్టపల్లిరావుగారు - చెలకుర్తి.
 ౮ నాదరగుల్ సంగమేశ్వరరావు దేశముగారు శ్రీశ్రీ జగద్గురు
 పుష్పగిరి సంస్థానపు టేబుంటు.
 ౯ అద్దంకి ... తిరువేంగడతాతదేశికాచార్యులయ్యవార్లంగారు.
 తక్కెళ్ళపాడు.

- ౧౦ మియ్యాపురం రామకృష్ణారావుగారు, కొల్లాపురం.
 ౧౧ మల్లాది నరసింహమూర్తిగారు, స్త్రీడరు, గురజాల.
 ౧౨ పరికాల వెంకటేశ్వరరావుదేశములుగారు, పులిగళ్ళ.
 ౧౩ రాజా మంత్రివెగడ వెంకటహనుమంతరావుగారు, లింగగిరి.
 ౧౪ జింకా వెంకటసుబ్బారావుగారు, వకీలు, గురజాల.
 ౧౫ వద్దిరాజు సత్యనారాయణరావుదేశపాండ్యగారు, మేడిపల్లి.
 ౧౬ గొట్టెపర్తి సుబ్బారావుగారు, వకీలు, సింగరేణికాలింసు.
 ౧౭ మారేపల్లి వెంకటకిషోరావు, మాధవరావు దేశములుగార్లు
 కాకర్లపల్లి.

- ౧౮ దంటు లక్ష్మీనరసింహముగారు - సుద్దపల్లి.
 ౧౯ మద్దూరి సాంబయ్యగారు - పొగాకుకంపెని - పరుచూరు.
 ౨౦ ముద్దు చంద్రయ్య, మారేపల్లి మారుతిరావు దేశములుగార్లు
 కొత్తపల్లి.

- ౨౧ పెసర వెంకటరెడ్డి దేశములుగారు, మల్లారెడ్డిపల్లి.
 ౨౨ మల్లెల శ్రీరామమూర్తిగారు, బెజవాడ.
 ౨౩ బీరవోలు రామచంద్రారెడ్డిదొరవారు, వెంకటరావుపల్లి.
 ౨౪ ఏలూరు మాణిక్యారావుగారు, గవిచెర్ల.

అభినవసరస్వతి

మంపాదకుడు - నాగరఖండస్వర్ణకారవ్యవహారాది బహుగ్రంథకర్తయగు

జానపాళి పట్టాభిరామశాస్త్రి.

ఇది రచితమనవలసిక. ఇందు వర్ణనాధర్మబోధక గ్రంథములును విమర్శనములును వ్యాసములును విక్రమింపబడును. చందా సం॥ 1 రు 3-0-0

ఈ కార్యస్థానమున వెలకు దొరకు పుస్తకములు.

1 విరూపాక్షపీఠగురువరంపర.	...	0	2	0
2 పీఠగీతలు (నమంతికారము, దానికోకములు)	...	0	2	0
3 వానంతికాపరిణయశాతకము	...	0	4	0
4 కరిణీకోడ్గారిణి [ప్రాచీనప్రబంధము]	...	0	4	0
5 విశ్వరూపకావ్యఖండనము, రూపకావ్యవిచారము	...	0	2	0
6 విగ్రహారాధన ఖండనఖండనము	...	0	4	0
7 స్వర్ణకారవ్యవహారము	...	1	8	0
8 కుద్ధాంధ్రసూక్ష్మంద్ర చరిత్రము	...	0	10	0
9 నూతనసహిత (అంధ్రము)	...	2	0	0
10 భారతీయప్రబోధము (పితృసాటి చింతంబరశాస్త్రి)	...	0	4	0
11 ధర్మనిర్ణయము	...	0	4	0
12 అష్టకర్మతానివారణఖండనము (నల్లదిరామకృష్ణకయ్యలుగారు)	...	0	8	0
13 స్కాందమహాత్మ్యరాజాంతర్గత నాగరఖండము (1 సంపుటము)	...	1	0	0
14 దీటా నాగరఖండము (2 సంపుటము)	...	1	8	0
15 దీటా నాగరఖండము (3 సంపుటము)	...	1	8	0
16 దీటా నాగరఖండము (4 సంపుటము)	...	1	8	0
17 చల్పాటిపీఠచరిత్ర	...	0	12	0
18 భాగవతరహస్యములు	...	0	4	0
19 పోతుకరహస్యము	...	0	2	0
20 నారకచర్య (స్వీయంబరశాస్త్రి)	...	1	8	0
21 కథాకాంబరీచింతంబరము	...	0	4	0

అభినవసరస్వతీ కార్యస్థానము, జానపాడు, పిడుగురాళ్లపాళ్లు,

గుంటూరు జిల్లా.